

Eksperyment w Living Labie podregionu radomskiego (projekt HEU RUSTIK) – proces i implikacje

Ewa Korcelli-Olejniczak, IGiPZ PAN

Marcin Mazur, IGiPZ PAN

Instytut Geografii
i Przestrzennego
Zagospodarowania
Polska Akademia Nauk

This project is part of the Horizon Europe project RUSTIK. This work is supported by Innovate UK through the Horizon Europe Guarantee scheme Grant agreement ID: 101061051

Zarys prezentacji

- O projekcie HORYZONT RUSTIK
- Założenia badawcze living labu w podregionie radomskim
- Proces – przebieg, charakterystyka, wpływ, ograniczenia
- Inne wybrane dane zebrane w fazie eksperymentu (Krok 2-4)

O projekcie HORYZONT EUROPA RUSTIK (2022-2026)

- Głównym celem projektu RUSTIK jest wsparcie interesariuszy wiejskich społeczności, w tym także decydentów politycznych, w projektowaniu lepszych strategii, inicjatyw i polityk wspierających transformację zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, poprzez pogłębienie wiedzy na temat ich funkcji, potencjału, a także wyzwań tych obszarów w zakresie społeczno-ekonomicznym, cyfrowym i środowiskowym.
- Cele szczegółowe obejmują:
 - opracowanie solidnej ramy metodologicznej do definiowania i operacjonalizacji pojęć Funkcjonalnego Obszaru Wiejskiego, Transformacji Zrównoważonego Rozwoju oraz rezyliencji obszarów wiejskich, uwzględniając wcześniejsze badania oraz toczącą się debatę na poziomie UE;
 - stworzenie nowych i przetestowanych metod zbierania suplementarnych danych oraz tworzenie baz danych integrujących różne typy danych z różnych poziomów, lokalnie dostosowane, proste w użyciu;
 - aktywizację społeczności lokalnych

Regiony eksperymentalne

- 14 regionów pilotażowych (tzw. **Pilot Regions**) w Europie
- reprezentują różne uwarunkowania prawno-administracyjne funkcjonowania obszarów wiejskich (**3 regiony poza UE**)
- **teoretyczną** podstawą ich **wyboru** było zróżnicowanie pod względem pełnionych **funkcji** obszarów wiejskich (**5 typów**) oraz aktualnie zachodzących **3 przemian** („**transitions**”) obszarów wiejskich Europy
- typy:
 - a. usługi ekosystemowe
 - b. innowacyjna infrastruktura i usługi
 - c. wysokiej jakości produkty użytkowania ziemi
 - d. zdywersyfikowane systemy produkcji
 - e. kapitał społeczny, współpraca instytucjonalna i zasoby kulturowe
- przemiany:
 - a. klimatyczno-środowiskowa
 - b. społeczno-gospodarcza i demograficzna
 - c. cyfrowa
- **typy funkcjonalne i przemiany** identyfikowane były **ex post**, w ramach Living Labs
- **metodologiczną** podstawą ich **delimitacji** była koncepcja **Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego** (tzw. Functional Rural Area)
- zróżnicowana **wielkość** regionów (powierzchniowa i ludnościowa):

Rhein-Hunsrück (991 km²) vs. Galicia (29 575 km²)

Troyan-Apriltzi-Ougarchin (36 642 mieszk.) vs. Galicia (2 692 995 mieszk.)

Funkcje obszarów wiejskich:

funkcjonalizm geograficzny

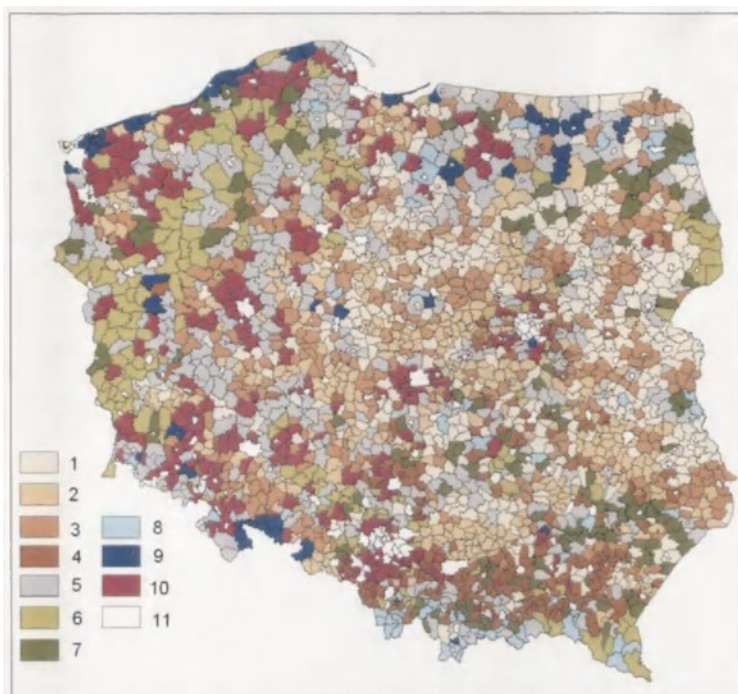
- **Funkcjonalizm** to wywodzący się z paradygmatu scjentystycznego nurt w socjologii (Spencer 1906), stosowany w praktyce od dawna (Ratzel 1891; Sauer 1952) także w geografii (Maik 1993; Suliborski 2010; Wójcik 2012), gdzie poszczególne **jednostki terytorialne** (odpowiednik komórki, tkanki lub organu) analizuje się z perspektywy **roli** jaką **pełnią w całym systemie** (odpowiedniku żywego organizmu)
- Zakłada iż **struktura** (forma) przestrzenna jest związana z zachodzącym tam **procesem** (funkcją), układ jednostek terytorialnych z systemem interakcji przestrzennych zachodzących między nimi (Bennett & Chorley 1978)
- **Klasyfikacje i typologie funkcjonalne** opisują w **syntetyczny** sposób zróżnicowanie funkcjonalni **zbioru** zadanych z góry **jednostek terytorialnych** (zwykle administracyjno-statystycznych)

Funkcje obszarów wiejskich:

ewolucja podejść do klasyfikacji i typologii funkcjonalnych

- Pierwotnie, w duchu paradygmatu produktywistycznego, obszarom wiejskich przypisywano badania przede wszystkim funkcje **ekstensywne** (Bański 2009), w tym zwłaszcza **produkcję rolniczą**, zgłębiając jej różnorodność w odniesieniu do zróżnicowanych uwarunkowań przyrodniczych i struktury agrarnej (struktura wielkości, własności itd.), a także pod względem nakładów pracy, kapitału i innych środków produkcji
- W kolejnych latach, zgodnie z założeniami rozwoju **endogenicznego** (Romer 1990; Jones 1997), stopniowo rozszerzano zakres struktury funkcjonalnej obszarów wiejskich o **pozarolnicze branże gospodarki** (np. turystyka), a nawet **funkcje pozagospodarcze** (np. mieszkalnictwo)
- Próby syntezy takiej złożonej struktury wpisywały się w koncepcję rozwoju **wielofunkcyjnego** opartego na trzech podstawowych filarach: **produkcja, konsumpcja i ochrona** (Holmes 2006; 2012)
- Obecnie coraz częściej uwzględnia się także uwarunkowania **egzogeniczne** wynikające z **powiązań funkcjonalnych** obszaru wiejskiego z miastami (m.in. Copus & Hörnström 2011; Camaioni i in. 2013, Barca i in. 2014; Bański & Mazur 2019; INSEE 2021), najczęściej **potencjalnych** (np. dostępność transportowa), rzadziej **rzeczywistych** (np. dojazdy do pracy lub usieciowienie działalności firm i innych instytucji). Opracowania takie nawiązują w ten sposób do klasycznych polaryzacyjnych teorii rozwoju (Perroux 1955, Friedmann 1968)
- Przeważnie w klasyfikacjach i typologiach funkcjonalnych pomija się jednak kluczową w założeniach rozwoju **neo-endogenicznego** (Parysek 1997; Cejudo, Navarro 2021) kwestię **powiązań** zachodzących **wewnątrz regionów wiejskich**, które są bardziej rozproszone przestrzennie i wielowymiarowe niż powiązania z MOF

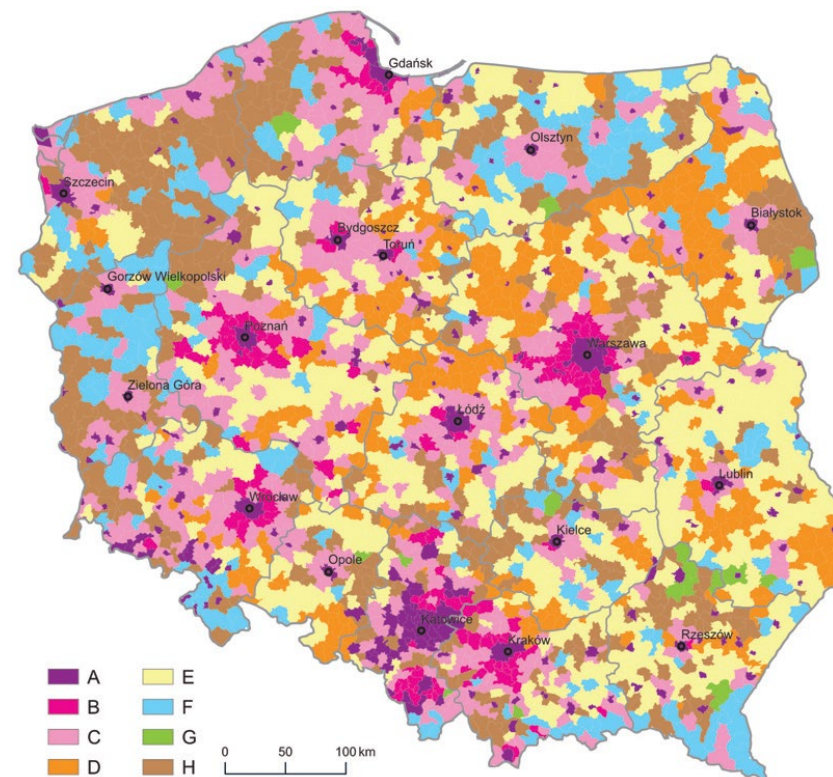
Ewolucja klasyfikacji funkcjonalnej gmin (wiejskich) w Polsce: wewnętrzna struktura gospodarcza / społeczno-gospodarcza

Rys. 31. Klasyfikacja funkcjonalna obszarów wiejskich, 2000

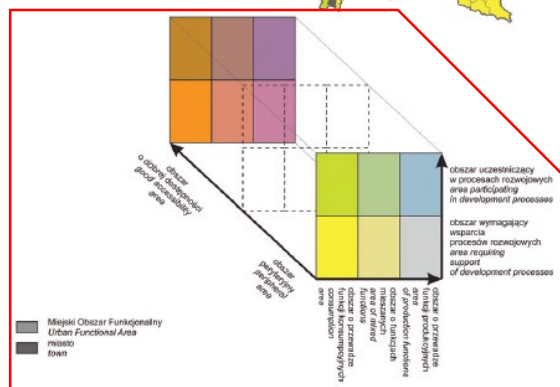
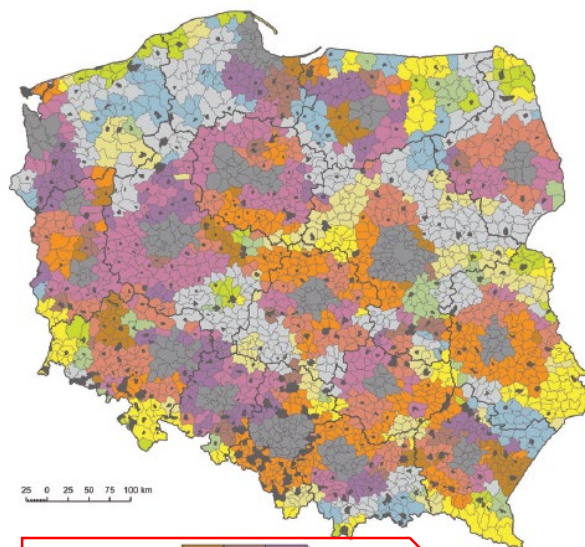
1 – rolnictwo mało intensywne i mało towarowe, 2 – rolnictwo intensywne i towarowe, 3 – rolnictwo mieszane z udziałem 1 i 2, 4 – rolnictwo i funkcje pozarolnicze, 5 – funkcje mieszane, 6 – leśnictwo z udziałem funkcji pozarolniczych, 7 – leśnictwo z udziałem rolnictwa, 8 – turystyka i wypoczynek z udziałem leśnictwa i rolnictwa, 9 – turystyka i wypoczynek z udziałem funkcji pozarolniczych, 10 – funkcje pozarolnicze – usługowe, mieszkaniowe i inne

Typy funkcjonalne obszarów wiejskich
Źródło: Bański, Stola 2002

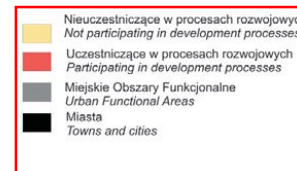
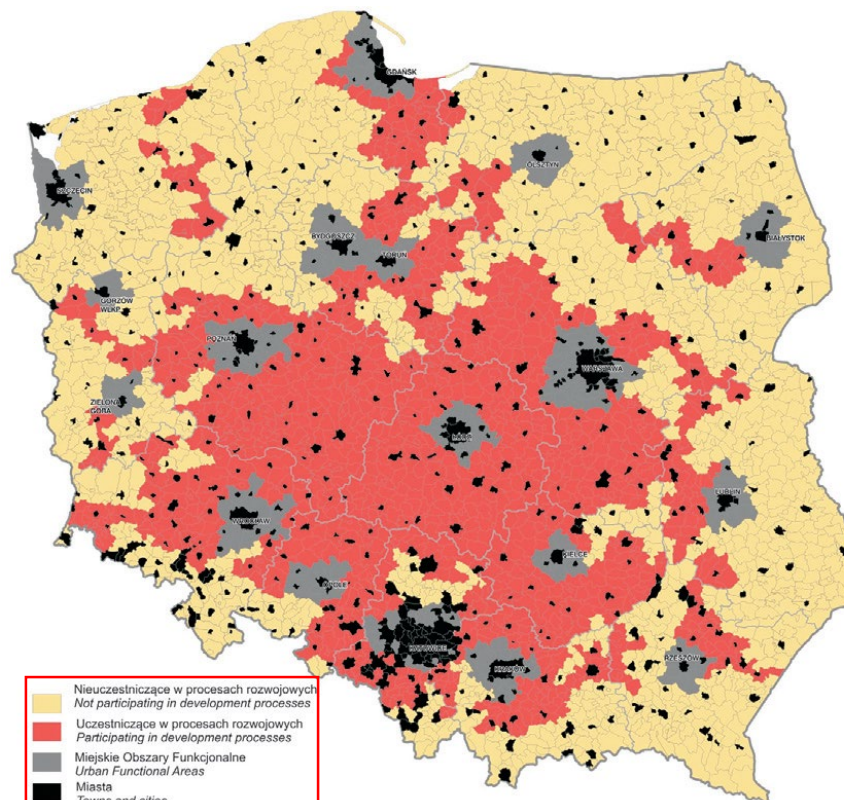

Typy funkcjonalne gmin
Źródło: Bański 2009

Ewolucja klasyfikacji funkcjonalnej gmin (wiejskich) w Polsce: struktura wewnętrzna i interakcje zewnętrzne

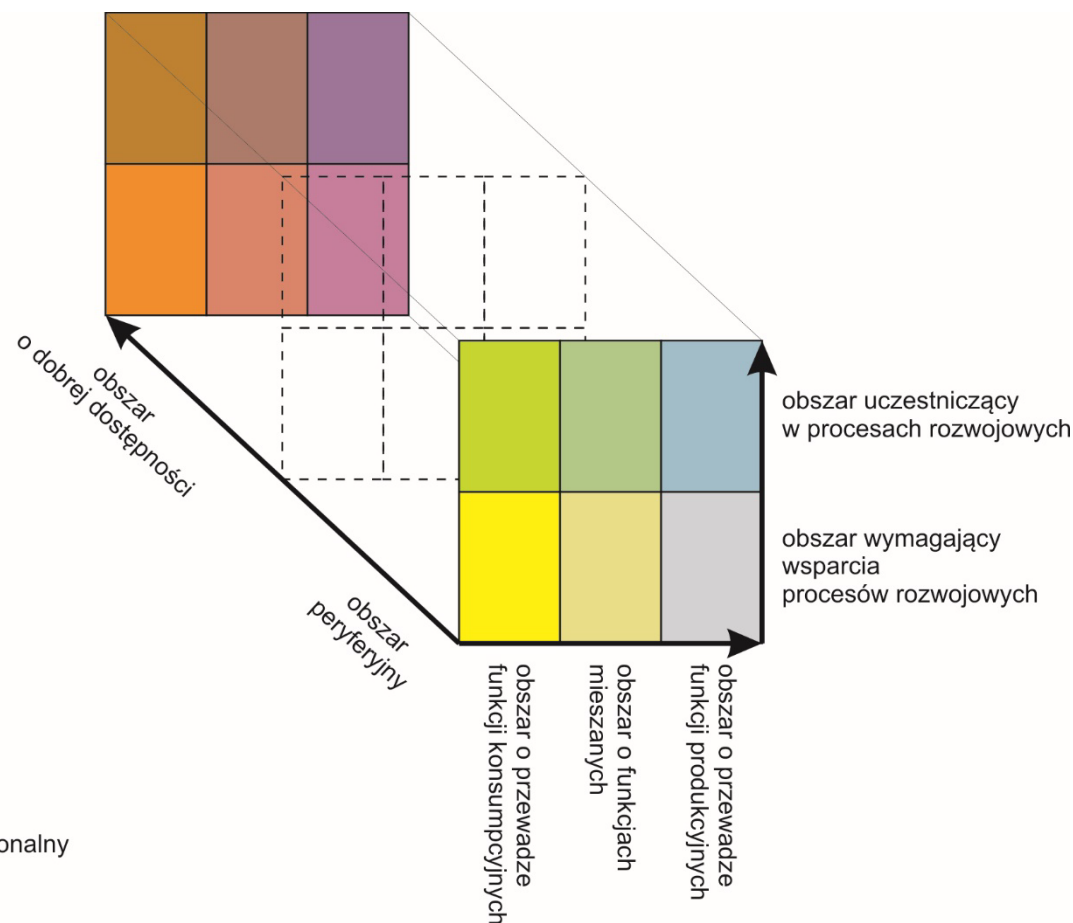

Wiejskie obszary funkcjonalne
Mazur i in. 2015

Wiejskie obszary funkcjonalne
Bański 2012

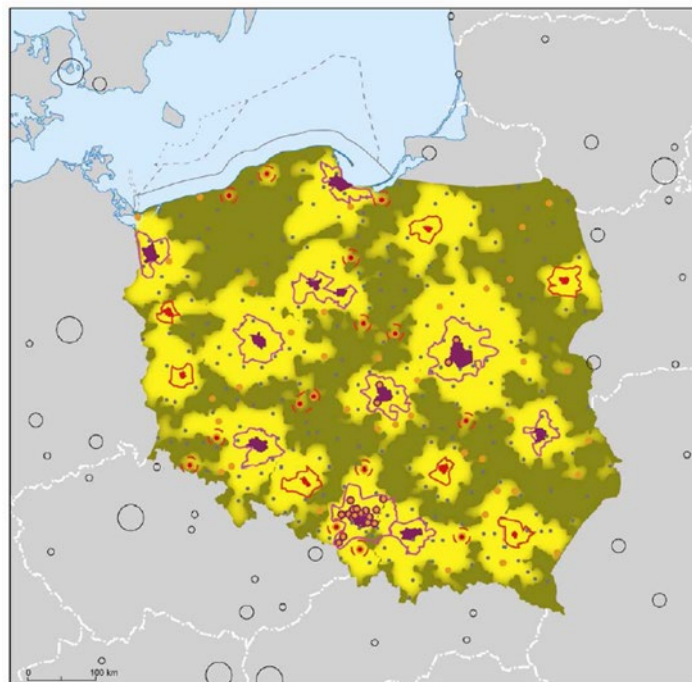
Ewolucja klasyfikacji funkcjonalnej gmin (wiejskich) w Polsce: struktura wewnętrzna i interakcje zewnętrzne

- Miejski Obszar Funkcjonalny
- miasto

- Obszary wiejskie nie uczestniczące w rozwoju
- Obszary wiejskie uczestniczące w rozwoju
- Miejskie Obszary Funkcjonalne
- Miasta

Ewolucja klasyfikacji funkcjonalnej gmin (wiejskich) w Polsce: struktura wewnętrzna i rzeczywiste interakcje zewnętrzne

Kategorie miast

- Wojewódzkie
- metropolitalne
 - ośrodki krajowe pełniące niektóre funkcje metropolitalne
 - ośrodki regionalne
 - subregionalne
 - subregionalne w granicach obszarów funkcjonalnych miast
 - lokalne

Obszary funkcjonalne ośrodków miejskich

- Wojewódzkie - ustalenie
- metropolitalne
 - krajowe
- Regionalne -
- zalecenie

Wiejskie obszary funkcjonalne

- uczestniczące w procesach rozwojowych
- wymagające wsparcia procesów rozwojowych

Uwaga:
Na mapie przedstawiono zasięgi oraz kategorie miast poniżej wojewódzkich w sposób przybliżony. Obszary uczestniczące w procesach rozwojowych wyznaczone na podstawie udziału osób dojeżdżających do pracy w oparciu o dane GUS.

Obszary funkcjonalne ośrodków miejskich

Wojewódzkie - ustalenie

metropolitalne

krajowe

Regionalne -

zalecenie

Wiejskie obszary funkcjonalne

uczestniczące w procesach rozwojowych

wymagające wsparcia procesów rozwojowych

Uwaga:

Na mapie przedstawiono zasięgi oraz kategorie miast poniżej wojewódzkich w sposób przybliżony.

Obszary uczestniczące w procesach rozwojowych wyznaczone na podstawie udziału osób dojeżdżających do pracy w oparciu o dane GUS.

Wiejskie Obszary Funkcjonalne (WOF): w stronę regionów wiejskich opartych na interakcjach

- **WOF** jako odpowiednik **MOF** na obszarach poza ich zasięgiem terytorialnym
- geneza WOF wynika z jednego z aspektów tzw. *(M)odifiable (A)real (U)nit (P)roblem* (Gehlke & Biehl 1934; Openshaw 1984; Unwin 1996), polegającego na **dostosowaniu**: (A) granic jednostek terytorialnych używanych do **agregacji danych statystycznych** (przeważnie jednostki administracyjne) do (B) obszarów względnie domykających się **rzeczywistych procesów społeczno-gospodarczych** zachodzących na obszarach wiejskich w skali lokalnej (*market towns, daily activity systems*) i subregionalnej (Dijkstra, Poelman 2012, Dijkstra i in. 2019)
- koncepcja WOF wynika więc z konwergencji:
 - **ewolucji klasyfikacji i typologii** obszarów wiejskich, uznawanych za **względnie homogeniczne** pod względem dominującej funkcji, **w stronę** uwzględnienia ich **powiązań zewnętrznych**
 - **ewolucji pojęcia regionu wiejskiego**, uznawanego za obszar **względnie spójny terytorialnie** (region powierzchniowy), **w stronę** spójności pod względem stosunkowo silnych **powiązań wewnętrznych** (obiektywnie istniejącego regionu węzłowego lub funkcjonalnego)

Wiejskie Obszary Funkcjonalne (WOF): w stronę regionów funkcjonalnych opartych na interakcjach

Klasyfikacje i typologie funkcjonalne obszarów wiejskich:
Kryterium: **podobieństwo** predefiniowanych jednostek terytorialnych
Założenie: **homogeniczność** poszczególnych jednostek

funkcje **ekstensywne** (np. produkcja rolnicza)

funkcje **gospodarcze** (np. turystyka)

funkcje **społeczno-gospodarcze** (np. mieszkaniowa)

struktura wewnętrzna i **potencjalne interakcje** zewnętrzne

struktura wewnętrzna i **rzeczywiste interakcje** zewnętrzne

Regionalizacja obszarów wiejskich:
Kryterium: **spójność wewnętrzną** delimitowanych jednostek terytorialnych
Założenie: **zwartość terytorialna** poszczególnych jednostek

region powierzchniowy (jednorodny)
(spójny **terytorialnie** i **homogeniczny**)

region węzłowy
(spójny pod względem **kierunku powiązań** i **heterogeniczny**)

region funkcjonalny
(spójny pod względem **siły powiązań** i **heterogeniczny**)

Wiejski Obszar Funkcjonalny:

- **spójny** wewnątrznie pod względem **relatywnej siły interakcji**
- **heterogeniczny** (wewnętrzny system powiązań funkcjonalnych)

Wiejski Obszar Funkcjonalny:

- **spójny** wewnątrznie pod względem **relatywnej siły rzeczywistych interakcji**
- **heterogeniczny** (wewnętrzny system powiązań funkcjonalnych)

Podejście Living Lab

Termin Living Lab (Leminem 2015, s. 29) nie posiada spójnej i powszechnie akceptowanej definicji.

Forma obejmuje wiele różnych metod i perspektyw badawczych. Wśród najczęściej przytaczanych (por. Hong Huang i Thomas 2021) sposobów jej rozumienia są:

- metodologia skupiająca się na użytkowniku (Eriksson in., 2005),
- podejście wzmacniające pozycję użytkowników (Bergvall-Kareborn i Stahlbrost 2009),
- pośrednik we współpracy (Almirall i Wareham 2011),
- innowacyjny system, który monitoruje żywy społeczny eksperyment (Dutilleul i in., 2010).

Living Laby projektu RUSTIK wpisują się (w dużym zakresie) w definicję Westerlund i Leminema (2011 s. 1), według której są to

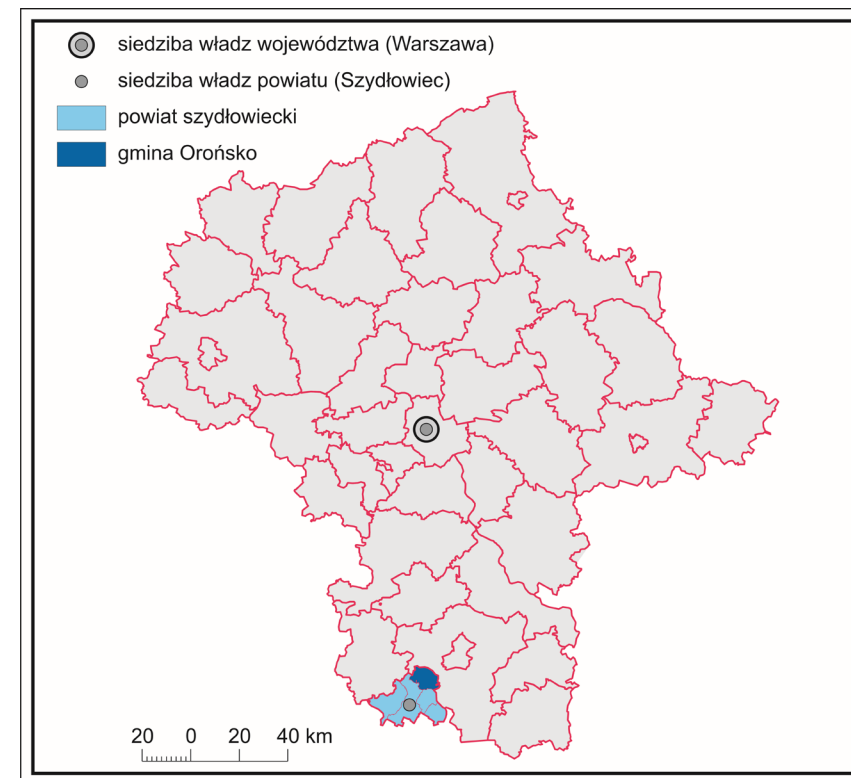
„(...) przestrzenie interakcji w których interesariusze (partnerstw podmiotów publicznych, prywatnych oraz mieszkańców) współpracują w celu tworzenia, prototypowania, nadawania wartości nowym technologiom, usługom, produktom i systemom w rzeczywistym kontekście”.

Living Laby mają charakter cykliczny – budowanie partnerstwa; planowanie; eksperymentowanie; przełożenie wyników na działanie

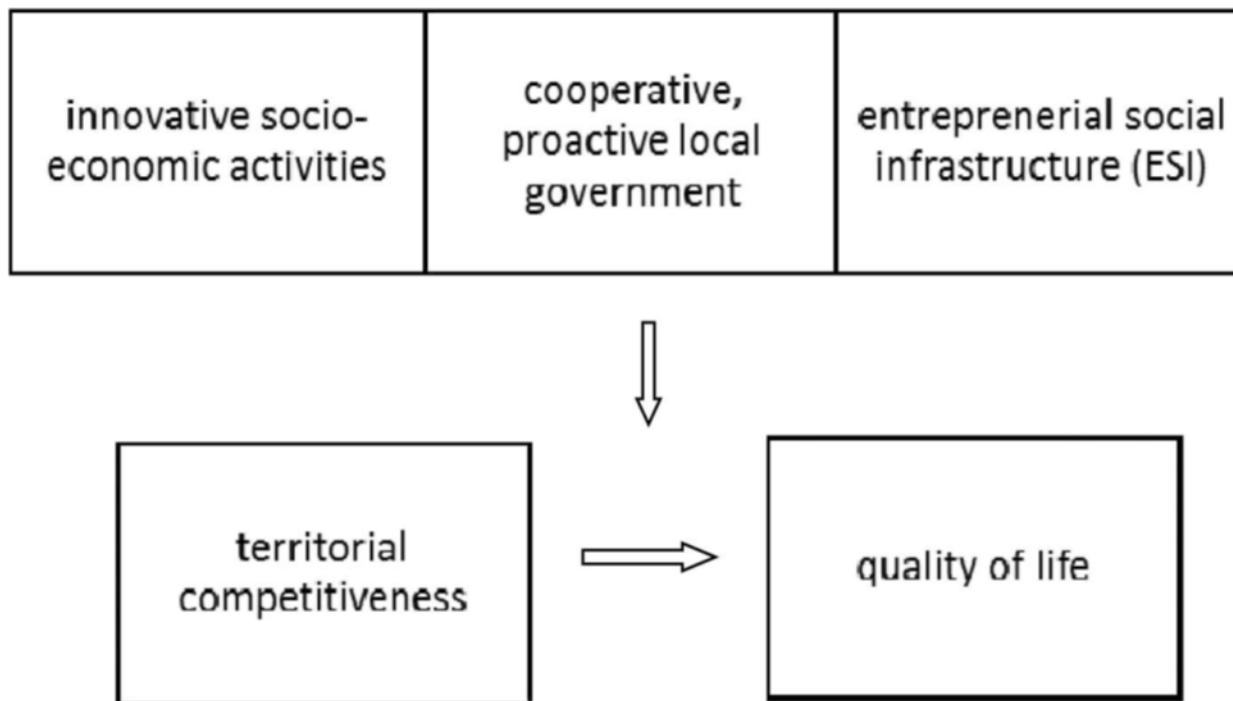
Region eksperymentalny – podregion radomski, powiat szydłowiecki

- Podregion radomski jako OSI w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego (2022)
- W SRWW (2022, s. 83) stwierdzono, że interwencja w podregionie skoncentruje się na stymulacji społeczno-gospodarczej, w tym restrukturyzacji sektorów przemysłowych, aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych, wzmocnieniu bazy dochodowej samorządów lokalnych oraz poprawie warunków życia mieszkańców
- Powiat szydłowiecki jako jeden z bardziej problemowych obszarów województwa, charakteryzującym się jedną z najwyższych zarejestrowanych stóp bezrobocia w Polsce (23,6% w 2024 roku).
- Powiat szydłowiecki jest on miejscem, które w ciągu ostatnich dziesięcioleci doświadczyło spadku aktywności gospodarczej oraz znacznego odpływu osób młodych i dobrze wykształconych, w związku z brakiem podaży pracy odpowiadającej ich umiejętnościom oraz ogólnym oczekiwaniom życiowym
- Wobec powyższych wyzwań działania w LL skupiają się na wykorzystaniu potencjału endogenicznego – zasobów naturalnych (piasek, ruda żelaza i krzemień czekoladowy wydobywany w gminie wiejskiej Orońsko) i spuścizny kulturowej obszaru w rozwoju przedsiębiorczości

Założenia badawcze living labu w podregionie radomskim

Czynniki i wyrazy rozwoju lokalnych społeczności.

Źródło: Korcelli-Olejniczak, Witeska-Chmielewska (2025) na podstawie Camagni (2002) i Flora et al. (1997) .

Proces

- Tworzenie partnerstwa (współpraca instytucji naukowej z organizacją pozarządową)
- Cykl planowania – warsztaty fokusowe, wyjazdowe, szkoleniowe
- Cykl eksperymentu – zbieranie danych i działania praktyczne
- Cykl przełożenia na działanie (politykę, rozwój strategii, konkretne programy i inicjatywy)
- Synteza

Tworzenie partnerstwa

Instytut Geografii
i Przestrzennego
Zagospodarowania
Polska Akademia Nauk

Cykl planowania

- Warsztaty fokusowe z interesariuszami
- Warsztaty wyjazdowe i szkoleniowe

Funded by
the European Union

Instytut Geografii
i Przestrzennego
Zagospodarowania
Polska Akademia Nauk

Cykl eksperymentu

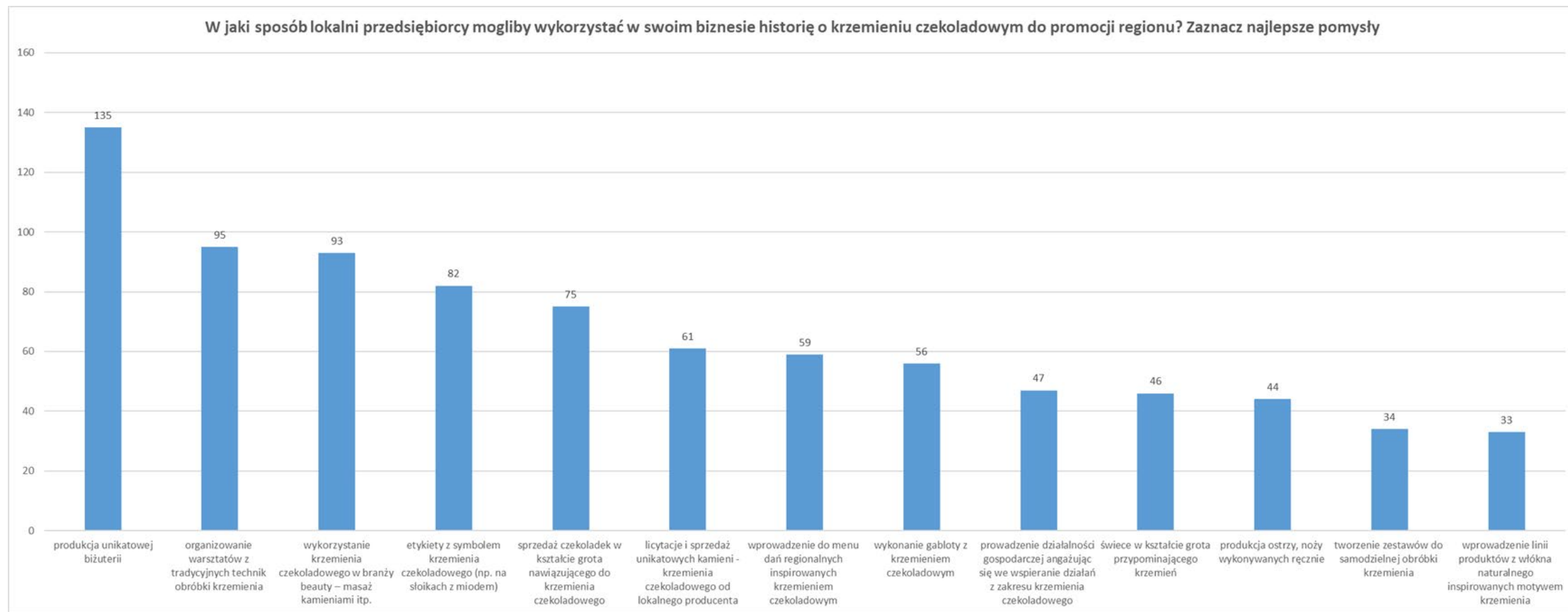
Krok 1 zebranie danych pierwotnych dotyczących sposobów, w jakie przedsiębiorcy mogą (bezpośrednio lub pośrednio) wykorzystać krzemień czekoladowy (i jego historię) oraz inne zasoby naturalne w rozwoju swoich przedsiębiorstw, przyczyniając się do transformacji regionu i kształtowania jego tożsamości – ankieta 1 wśród mieszkańców;

Krok 2 zebranie danych pierwotnych dotyczących oceny warunków wykorzystania zasobów naturalnych w celu wzmocnienia kapitału terytorialnego – ankieta 2 wśród organizacji pozarządowych z podregionu radomskiego;

Krok 3 zebranie danych wtórnych dotyczących przedsiębiorstw działających w podregionie radomskim, w szczególności tych branż, które mogłyby bezpośrednio i pośrednio wykorzystać czekoladowy krzemień, a także inne zasoby naturalne w rozwoju swojej oferty

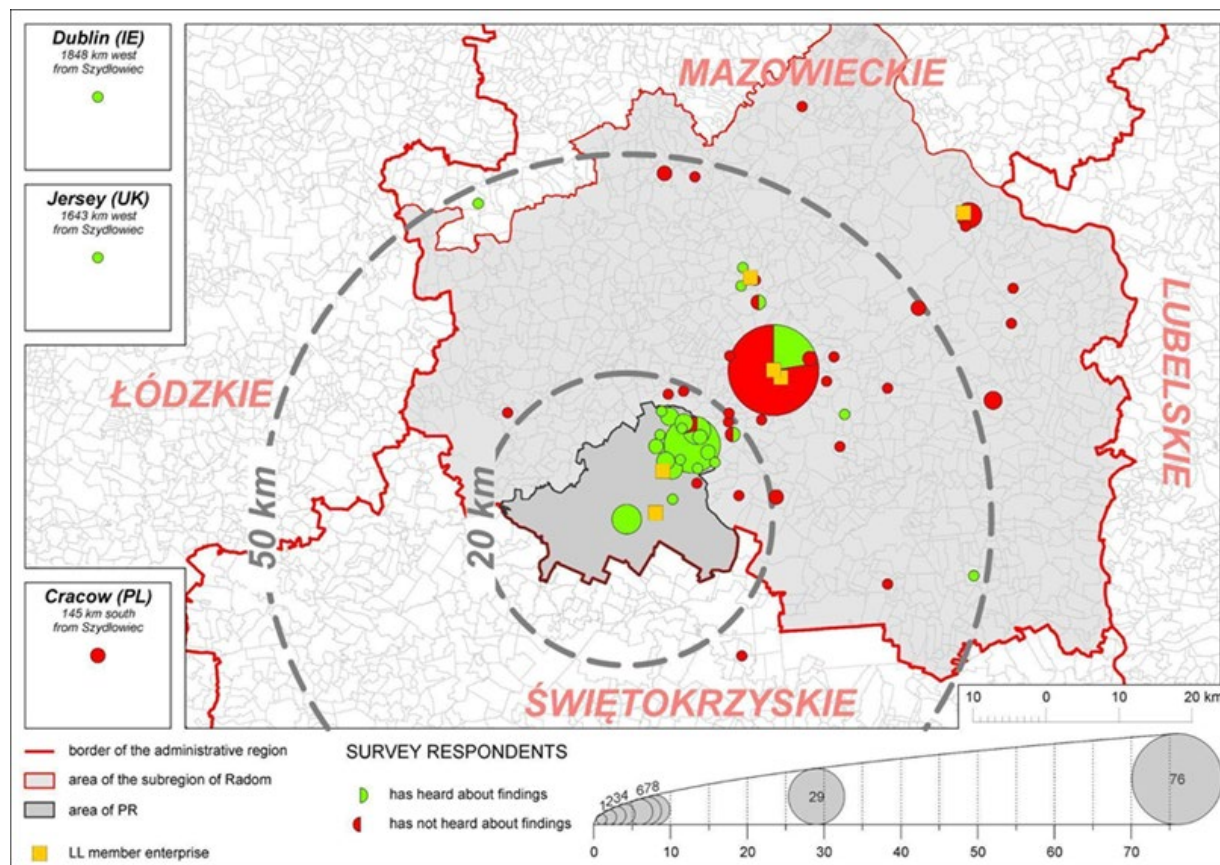
Krok 4 zebranie danych pierwotnych dotyczących sieci przedsiębiorstw podregionu działających w powyższych branżach oraz rodzajów barier, z jakimi się spotykają, ocena zakresu ich bazy klientów, współpracowników i dostawców. Dodatkowym celem badania jest ustalenie, jakie środki wzmocniania wyników gospodarczych przedsiębiorcy uznają za kluczowe, a konkretnie, jaka jest rola samorządu lokalnego w odniesieniu do tego celu – ankieta 4

Krok 1

Krok 1

Zasięg respondentów

Eksperyment w praktyce

Cel: wspieranie transformacji poprzez zaktywizowanie drobnej przedsiębiorczości w zakresie wykorzystania zasobów lokalnych i spuścizny kulturowej.

- Dokonano wyboru grupy chętnych przedsiębiorców, którzy otrzymali zadanie stosowania zasugerowanych przez mieszkańców rozwiązań przez okres 6-9 miesięcy i monitorowanie efektów podjętych działań.
- Przedsiębiorcy, którzy podjęli się działań w eksperymencie reprezentowali zróżnicowane branże, w tym następujące działalności:
 - produkcję wyrobów kamiennych;
 - projektowanie architektoniczne;
 - terapię sztuką;
 - usługi cateringowe;
 - prowadzenie pasieki
 - usługi hotelowe.

Działania przedsiębiorców

- dostarczenia minerałów z kopalni do użytkowników biznesowych;
- wykorzystania krzemienia do wytwarzania gadżetów stosowanych w terapii sztuka;
- organizacja związanych z tym wydarzeń integracyjnych;
- produkcji etykiet na słoikach miodu z wizerunkiem krzemienia czekoladowego;
- opracowanie kulinarnych przepisów na oryginalne lokalne potrawy nawiązujące do krzemienia czekoladowego;
- przygotowanie gabloty wystawowej prezentującej informacje na temat oraz przykłady wyrobów i działalności z wykorzystaniem krzemienia czekoladowego;

Działania przedsiębiorców

Gablota na potrzeby promocji turystycznej

Główne osiągnięcia działań LL

Znaczące krótko- i średnioterminowe efekty na poziomie mikroekonomicznym, w tym:

- wzmocnienie sieci biznesowych (kapitał społeczny i wyniki gospodarcze),
- zwiększone zaangażowanie mieszkańców w promocję regionu,
- wdrożenie nowych usług (wyniki gospodarcze),
- tworzenie nowej wiedzy opartej na wymianie lub połączeniu (kapitał intelektualny),
- wzrost świadomości lokalnych potrzeb i potencjału rozwojowego (kapitał społeczny),
- świadomość roli przedsiębiorców w promowaniu i wykorzystywaniu zasobów (kapitał społeczny)

Efekty eksperymentu

Wymiernym efektem działań LL było powstanie inicjatywy – osady Wielohome jako pilotażowego projektu dla przedsiębiorstw opartych na zasobach endogenicznych

Dobłą praktykę z doświadczeń można podsumować następująco:

Zbierz grupę współpracujących podmiotów (np. przedsiębiorstwa, gminy, szkoły, instytucje kulturalne), które mogłyby połączyć siły w celu promowania i rozwijania działań związanych z lokalnymi zasobami naturalnymi i zrównoważonymi modelami biznesowymi. Mogą to być: artyści i rzemieślnicy zajmujący się obróbką czekolady, lokalne hotele, restauracje i muzea promujące regionalne dziedzictwo, szkoły i organizacje pozarządowe zaangażowane w działania edukacyjne i środowiskowe, oraz gminy wspierające lokalną promocję i turystykę. Taka współpraca ma szansę wzmocnić tożsamość gospodarczą, kulturową i społeczną regionu, przekształcając odizolowane inicjatywy w skoordynowaną sieć na rzecz zrównoważonego rozwoju lokalnego.

Implikacje eksperymentu

- Potrzeba opracowania subregionalnej (i międzysektorowej) strategii biznesowej, która nakreśli wykorzystanie krzemienia czekoladowego, i innych (wybranych) zasobów naturalnych w różnych działaniach biznesowych i różnych gałęziach gospodarki (od produkcji po turystykę, od sztuki i rzemiosła poprzez projektowanie wnętrz i arteterapię po usługi cateringowe), a także poza biznesem i sektorem biznesowym (np. edukacja, w tym edukacja międzypokoleniowa).
- Niezbędne dostosowania dotyczą ogólnych dokumentów strategicznych i programów różnych szczebli administracyjnych, a także konkretnych polityk związanych z wybranymi gałęziami
- Planowane jest kontynuowanie działań promocyjnych bezpośrednio przez FDPA, a także za pośrednictwem przedsiębiorców lub organizacji pozarządowych (Radomskie Towarzystwo Naukowe). Kluczowe znaczenie ma skupienie się na wzmacnianiu sieci wewnątrz- i międzysektorowych, przy czym lokalne organizacje pozarządowe pełnią rolę pośredników między władzami gminnymi i powiatowymi podregionu.

Ograniczenia w procesie badawczym

- Okres trwania eksperymentu LL był zbyt krótki aby można było oczekiwać konkretnego wzrostu przedsiębiorczości opartego na innowacyjnym wykorzystaniu lokalnych zasobów naturalnych;
- Wpływ badania i działania na proces zmian społeczno-gospodarczych obszaru, w tym na jakość życia i konkurencyjność terytorialną, należy rozpatrywać w perspektywie długoterminowej;
- Ocena, że wzmocnienie wyników gospodarczych wpłynie na jakość życia, wymaga analizy w perspektywie co najmniej kilku lat - biorąc pod uwagę złożony charakter pojęcia jakości życia społeczności, jego ocena wymagałaby ponownego zbadania obszaru objętego badaniem w celu uzyskania nowych danych pierwotnych dotyczących subiektywnej oceny jakości życia przez różne grupy mieszkańców, w tym kluczowego aspektu warunków lokalnego rynku pracy;
- Specyficzny charakter krzemienia czekoladowego jako zasobu materialnego dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości ogranicza liczbę przedsiębiorstw zaangażowanych w eksperyment praktyczny;
- Zaangażowanie przedsiębiorców w działania LL rzadko utrzymuje się na jednakowym poziomie

Niematerialny wpływ badań partycypacyjnych (według Banks et al., 2017)

Kolektywny – „zamierzona strategia partnerów procesu badawczego prowadząca do spowodowania konkretnej zmiany w praktyce i/lub polityce opartej na przedmiocie badań”

Kolaboracyjny – „wykorzystanie przez jednostki i organizacji wiedzy uzyskanej w procesie badań zespołowych do zmiany praktyk i/lub polityki i wpływ na postawy i zachowania”

Partycypacyjny – „zmiana w sposobie myślenia, emocjach i praktykach badaczy i podmiotów z nimi współpracujących, która ma miejsce na skutek zaangażowania w proces badań partycypacyjnych”

Oszacowanie niematerialnego wpływu badań w LL w podregionie radomskim na interesariuszy

Wpływ	kolaboracyjny	kolektywny	partycypacyjny
1 – słaby 2 – niewielki 3 – umiarkowany 4 – znaczący 5 – duży	zainteresowanie badaniami – 4 zastosowanie wyników badań – 3, wpływ badań na zmiany – 1-2	przemyślana strategia – 2-3, konkretna, ukierunkowana zmiana zarówno w praktyce, jak i polityce – 3	sposobu myślenia – 3-4, emocji – 5, postawy – 4, działania – 2-3

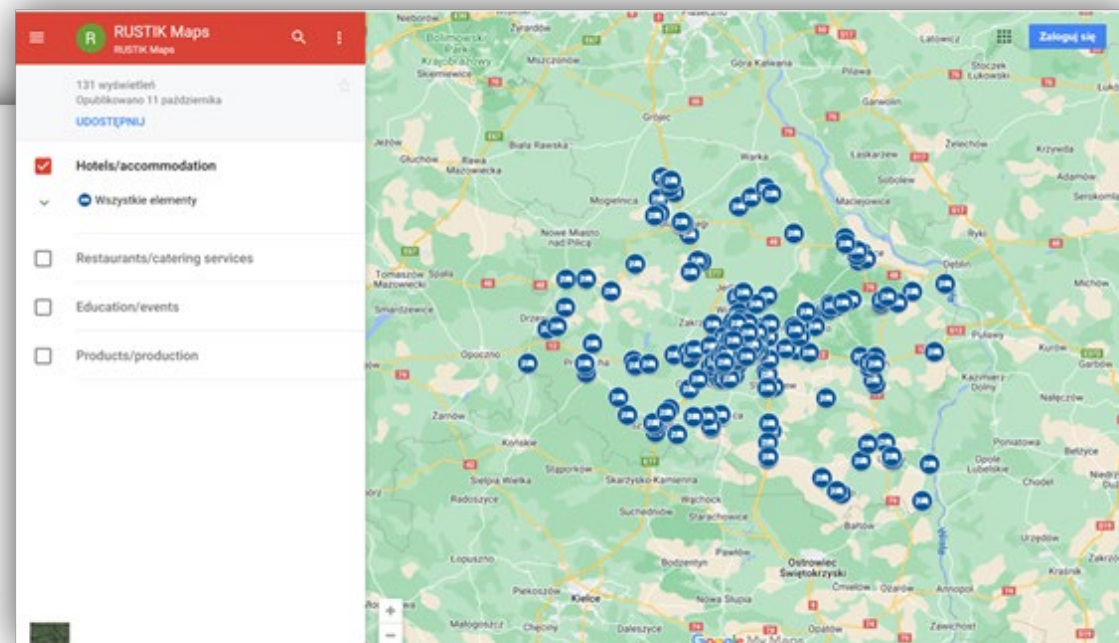
Jakościowe oszacowanie wskaźników zmian. Na podstawie typów ,wpływu’ badań partycypacyjnych według Numans et al. (2023)

Krok 3: Webscraping i lokalizacja potencjalnych firm

Local Resource Business Ideas by Popularity

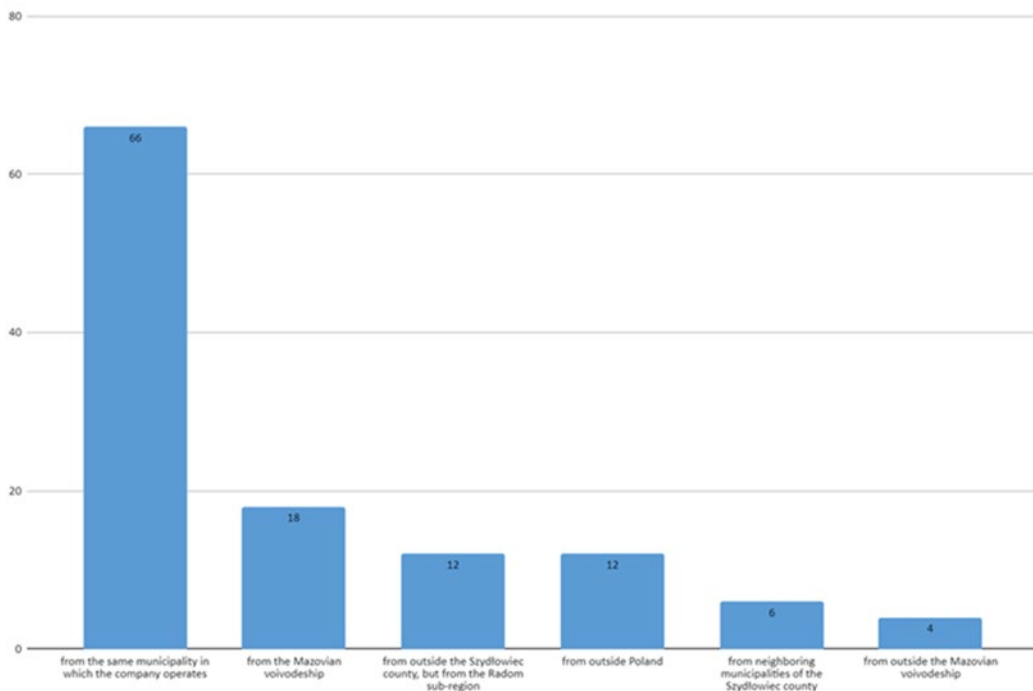
Categories Legend

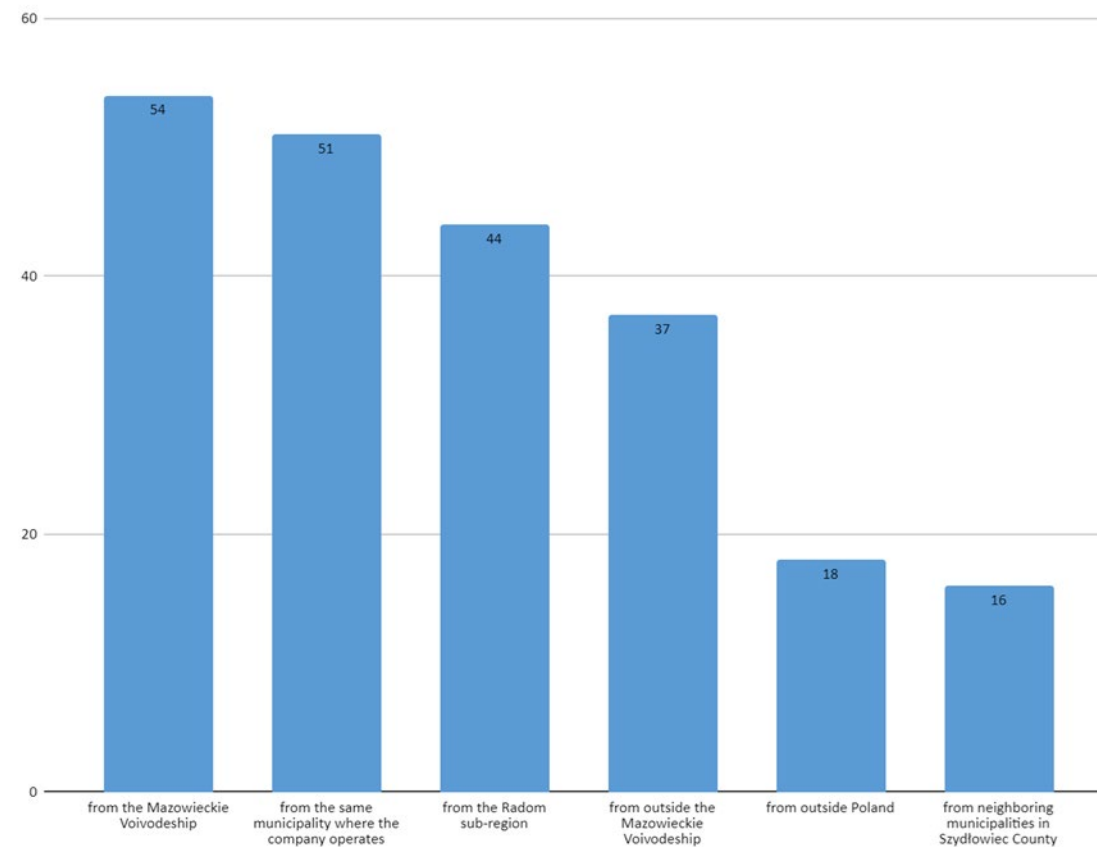
Inne wybrane dane zebrane podczas
eksperymentu

Krok 4: Ankieta z przedsiębiorcami

Pochodzenie pracowników

Celem analiz jest m.in. zmapowanie zasięgu działalności przedsiębiorców pod względem pochodzenia pracowników i współpracy biznesowej

Zasięg działalności firm

Dziękujemy za uwagę

Ewa Korcelli-Olejniczak & Marcin Mazur, IGiPZ PAN

Publikacje związane z projektem:

Korcelli-Olejniczak E., Witeska-Chmielewska K., (2025). On inducing innovation in endogenous rural development. A living lab experiment. European Planning Studies, 33(11), 1936-955.

<https://doi.org/10.1080/09654313.2025.2533945>

Korcelli-Olejniczak E. (2025). Podejście partycypacyjne w badaniu i generowaniu zmian na obszarach miejskich i wiejskich. Prace Geograficzne 282. Warszawa: IGiPZ PAN Warszawa (w druku)

Methodology for delimitation of functional rural areas (MEDEFRA) OPUS NCN 2026-2030

Kierownik: Marcin Mazur

**Funded by
the European Union**